

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ได้ระบุไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมาย การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หลักการจัดการศึกษามีจุดเน้นที่เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สาระและกระบวนการเรียนรู้ต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน มุ่งปลูกฝังเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จัก รักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543 : 9-10)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีปัญหาหลายประการ กล่าวคือ จากผลการประเมินคุณภาพภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2554 พบว่า นักเรียนชั้น ป.3 ปีการศึกษา 2554 ที่มีผลการทดสอบระดับชาติ (NT) ทักษะการอ่านออกเสียง การเขียนภาษาไทย และการคิดคำนวณ อยู่ในกลุ่มต่ำกว่าเกณฑ์ (ระดับไม่ผ่าน และระดับปรับปรุง) มีค่าเฉลี่ยที่ 7.45 และนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มผ่านเกณฑ์ (ระดับดีและพอใช้) มีค่าเฉลี่ยที่ 92.55 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้น ป.6 แบบสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยที่ 51.49 สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยที่ 55.70 สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยที่ 41.70 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยที่ 52.92 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีคะแนนเฉลี่ยที่ 34.99 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, 2555 : 7-13) คุณภาพผู้เรียนยังมีความแตกต่างกันสูงระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่งกับนักเรียนที่เรียนอ่อน คือการมีคนบางคนที่สอบระดับชาติได้คะแนนเต็มหรือเกือบเต็ม แต่ก็มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้คะแนนต่ำและต่ำมาก รวมทั้งนักเรียนชั้น ป.2 และ ป.3 จำนวนหนึ่งที่ยังอ่านไม่ออกหรืออ่านไม่คล่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามดำเนินการให้ทุกโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนการสอนและสามารถใช้ Internet ได้ทุกโรงเรียนจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีของนักเรียน โดยอบรมปฏิบัติการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับครูผู้สอน จำนวน 40 คน ครูที่เข้ารับการอบรมสามารถจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้จัดการเรียนรู้ได้จำนวน 15 เรื่อง จัดทำสื่อวิทัศน์ สำหรับสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การสานกระเจดีย์ผลไม้จากใบมะพร้าว การสานชะลอมจากใบมะพร้าว และการสานหมวกจากใบมะพร้าว แต่ผลการประเมินผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ และนำเสนอผลงาน ปีการศึกษา 2554 ผลการประเมินอยู่เพียงระดับพอใช้ ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาพบข้อมูลนักเรียนรายโรงเรียนที่จบการศึกษาชั้น ป. 6 และ ม.3 ภายในเวลาที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคัน มีจำนวนลดลง ในปีการศึกษา 2554 ผลการประเมินอยู่ในระดับดี แต่เมื่อดูรายละเอียดพบว่า นักเรียนระดับอนุบาล จำนวน 6 คน และระดับประถมศึกษาจำนวน 11 คน ที่ออกกลางคัน

นอกจากนั้นปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรไม่ใช่ปัญหาใหม่ แต่กำลังเป็นวิกฤติทางสังคมที่น่าเป็นห่วงและหากปล่อยไว้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ อย่งไรการควบคุมป้องกันก็จะส่งผลเสียในระยะยาว และก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมายในอนาคต จากตัวเลขของกรมสุขภาพจิต พบว่าวัยรุ่นหญิงอายุ 10-19 ปี คลอดบุตรมากถึง 1.3 แสนคน หรือเฉลี่ย 15 คน/ชม. คิดเป็น 17% ของหญิงคลอดบุตรทั้งหมดในประเทศไทย สูงกว่าค่าเฉลี่ยการคลอดบุตรในวัยรุ่นระดับโลกที่ 11% และค่าเฉลี่ยประเทศในเอเชียซึ่งอยู่ที่ 14% จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดที่มีวัยรุ่นหญิงท้องก่อนแต่งเฉลี่ยมากที่สุดในประเทศ จากสถิติหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมด 1,400 คน เป็นวัยรุ่นมากกว่า 300 คน หรือ 21.99% มีอัตราการคลอดบุตรของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม, 2554 : 6) นายชนน เวชกรกานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวว่า จังหวัดสมุทรสงครามกำลังเผชิญกับปัญหาที่ร้ายแรงกว่าจังหวัดอื่น ๆ เพราะคนที่อยู่ในพื้นที่มีแค่ผู้สูงอายุ วัยกลางคน และวัยเด็ก ซึ่งคนทั้งสองวัยมีระยะห่างระหว่างอายุ การใช้ชีวิต และวัฒนธรรม เมื่อวัยรุ่นไม่มีผู้ปกครองเลี้ยงดูใกล้ชิดก็ติดตามมาด้วยการรวมกลุ่มมั่วสุม ขณะนี้จังหวัดสมุทรสงครามประกาศให้ปัญหาท้องไม่พร้อมเป็นวาระสำคัญของจังหวัดแล้ว กลไกตั้งแต่ระดับจังหวัดไปจนถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะตามไปดูอย่างใกล้ชิดว่าในแต่ละครัวเรือนมีการอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างไร เวลาอยู่โรงเรียนมีการสอดแทรกความรู้อย่างไรบ้าง ไปจนถึงเวลาที่รถโรงเรียนส่งกลับบ้านว่าถึงบ้านหรือเปล่า ขณะเดียวกันจะร่วมมือกับโรงเรียนในจังหวัดเพื่อเจาะกลุ่มเสี่ยงเพื่อทำโฟกัสกรุ๊ปและวิเคราะห์แนวโน้ม ตั้งคลินิกครอบครัว รับปรึกษาปัญหาครอบครัวทุกอย่าง โดยตั้งเป้าลดจำนวนเด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรเหลือไม่เกิน 11%

ของจำนวนหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมด ด้านนายสมชาย ปัญญาเจริญ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงครามชี้ว่า จากการสัมภาษณ์วัยรุ่นที่ประสบปัญหาท้องก่อนวัยอันควรหลายราย ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาครอบครัว ซึ่งพ่อแม่หย่าร้างกันเป็นจำนวนมาก มีทั้งผู้ปกครองทิ้งไปตั้งแต่เด็ก ปล่อยให้ปู้ย่าตายายเป็นคนเลี้ยงดูแทนหรือไม่ก็พ่อทิ้งหรือแม่ทิ้ง ทำให้เด็กขาดที่พึ่ง เมื่อมีปัญหาเลือกปรึกษาเพื่อนที่ใกล้ชิดกันแทนจนเกิดปัญหาสังคมตามมา (โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2556) การจัดเวทีระดมสมองจากหลาย ๆ ภาคส่วนจึงเกิดขึ้น เพื่อร่วมกันหาทางออกกับปัญหาดังกล่าว โดยจัดเวทีเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน ชาวบ้าน สถานศึกษา ครู นักเรียน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ป้องกันได้ แต่วัยรุ่นจำนวนมากยังเข้าไม่ถึงข้อมูล ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการป้องกันเรื่องเพศที่ถูกต้อง ทำให้เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และต้องเผชิญกับปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม กลายเป็นคุณแม่วัยรุ่นที่ขาดวุฒิภาวะในการใช้ชีวิตและดูแลลูก การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาควรมีหลักการแนวคิดที่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย หลักการแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในตัวผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจ สร้างความสัมพันธ์กับครู เพื่อให้ครูผู้สอนมีการปรับตัวและพัฒนาในการผลิตสื่อ เทคโนโลยี สร้างบรรยากาศให้เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทัศนคติทางบวกที่แสดงออกในด้านร่างกายสติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นต้องวัดให้ครอบคลุมกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาที่เกิดผลกระทบกับคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยแมคคิลเลนซ์ ได้กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนว่าเป็นความพยายามที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีความสามารถทางวิชาการ มีความคิดริเริ่มในการบริหารจัดการสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการบริหารจัดการศึกษานั้นจะครอบคลุมภารกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียนและผู้ปกครองพึงพอใจผลการบริหารการศึกษา เมื่อผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ ประกอบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมาย

ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครู โดยให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการ การส่งครูเข้ารับการอบรม เพื่อเตรียมความพร้อมในการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน สู่กรอบการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต สามารถใช้วิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนา ปรับปรุง เผยแพร่ และแนะนำ ให้ครูในสถานศึกษานำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสามารถดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัย มาใช้ในการบริหารการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และรายงานผลประจำปี ตามระยะเวลา ที่กำหนดที่สำคัญคือ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีความสามารถในการให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการ ทั้งการพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การสร้าง การพัฒนาและการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และเอาใจใส่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ เพื่อปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 84-95)

นอกจากนั้นเพื่อให้คุณภาพผู้เรียนจะเกิดประสิทธิผลได้ตามมาตรฐาน ครูจะต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของ หลักสูตรสถานศึกษา เมื่อครูศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ใช้ข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิเคราะห์ผู้เรียนมาใช้ในการวางแผนจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางด้านสติปัญญา โดยการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน สื่อที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ วิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนา เต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยวิธีการวัดและประเมิน ที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียน ของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาและมีการวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง

เพราะผลจากการวิจัยในชั้นเรียนจะแสดงถึงการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ครูต้องมีความรัก ความเมตตา เอาใจใส่และเอื้ออาทรชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนทุกคนอย่างใกล้ชิด มีการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนในการให้ความดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและแก้ไขปัญหของผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรมรับผิดชอบหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตทั้งต่อตนเองครอบครัวและสังคม ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความรักสามัคคีในหมู่คณะ รวมทั้งร่วมปกป้องและรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 68-83)

ความพร้อมของครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัว เพื่อการซึมซับลักษณะนิสัยและวิถีการดำเนินชีวิต สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต พ่อแม่ สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ต้นไม้ ลำคลอง สวน สิ่งแวดล้อมทางจิตวิญญาณ หิ้งพระ อัฐิ รูปบรรพบุรุษ บรรยากาศในครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน ถ้าพ่อแม่ลูกมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ครอบครัวอบอุ่น พ่อแม่มีบทบาทในการสั่งสอน ฝึกหัดอบรมให้เด็กเรียนรู้และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามหลักการอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ต้องจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ นอกเหนือจากการเลี้ยงดู จำแนกสิ่งที่ผิดและถูกได้ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเกิดความเคยชินและปฏิบัติเป็นนิสัย คุณค่าทางวัฒนธรรมที่เรียนรู้ได้ในครอบครัว คือ การนับถือศาสนา ความคิด ความเชื่อ ระบบอาวุโส การมีสัมมาคารวะ มารยาท ความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนผู้มีพระคุณ บุคลิกภาพและสุนทรียภาพ ครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสนใจในเรื่องต่าง ๆ การชี้นำ ชักจูง ให้กำลังใจ ให้โอกาสเด็กพัฒนาตนเองทั้งทางด้านสุนทรียภาพและจิตใจ กล่าวตักเตือน และห้ามปราม เมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมโดยชี้แจงเหตุผล การแก้ไขปัญหาทางคุณธรรม เมื่อเด็กทำผิดด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัย การอบรมลูกเป็นศิลปะและหลักการที่ยิ่งใหญ่ ความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน มีความเข้าใจความเอาใจใส่จะเป็นตัวกลางประสานการอบรมเลี้ยงดูลูก (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2540 : 52-61) ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการจัดการศึกษา การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนเป็นโอกาสให้ผู้ปกครองกับนักเรียนคลุกคลีกันในรูปแบบที่มีการให้และการรับ การคลุกคลีกันนี้ทำให้เกิดสายสัมพันธ์ มีความผูกพันที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ด้านการศึกษาก็เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 3) ดังนั้นหากนำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมมือ ความรับผิดชอบของผู้ปกครองมาส่งเสริมการเรียนรู้แล้วก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวผู้เรียนที่ยั่งยืน บรรทัดฐานทางสังคมเป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทและสถานภาพที่บุคคลมี

ในขณะที่ขณะหนึ่งนั้น ไม่ใช่การปฏิบัติที่บุคคลจะรู้และเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่บุคคลต้องได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ คำแนะนำสั่งสอนหรือการจัดเกลาทางสังคมเป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตน หากขาดการอบรมของผู้ปกครองก็ยากที่จะหาการอบรมใดมาทดแทนได้ ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด มีพลัง มีความตั้งใจและความปรารถนาต่ออนาคตของบุตรหลานของตนเอง เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวผู้เรียนมากที่สุด ผู้ปกครองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและได้รับโอกาสอย่างเสมอภาคในการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพสถานศึกษา โดยมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ การแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมในการวางแผนทาง นโยบายเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 100)

ผู้เรียนจะเรียนได้ประสิทธิผลดีนั้นต้องมีแรงจูงใจ แรงจูงใจจะเป็นตัวกระตุ้นให้กระทำการในสิ่งนั้นได้สำเร็จตามความต้องการหรือมุ่งหวัง ถ้าขาดแรงจูงใจก็จะศึกษาเล่าเรียนเพียงเพื่อให้ผ่านไปวัน ๆ ชีวิตก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ แรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุจุดหมายของการเรียนคือ ความสำเร็จของการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล อาจเป็นความคิด ความสนใจ ความตั้งใจและความต้องการของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจะทำให้ตนเองมีความรู้ลึก มีความสามารถและเป็นผู้ลิขิตชีวิตของตนเอง เมื่อใดที่สามารถทำงานจนประสบผลสำเร็จได้ก็จะเกิดความพึงพอใจและแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับการกระตุ้นจากสิ่งจูงใจภายนอกตัวบุคคล เช่น รางวัล คำชม สภาพแวดล้อมของการเรียนหรือบุคคลที่ผู้เรียนไว้วางใจ ให้คำปรึกษา ถ้าผู้เรียนมีความสามารถ ได้รับการสนับสนุนด้วยสภาพแวดล้อมและแรงจูงใจอย่างเพียงพอ ก็จะทำให้ผลของการเรียนนั้นเกิดประสิทธิผลที่ดีตรงตามเป้าหมาย แรงจูงใจทางการศึกษา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การฝึกฝนอบรม ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน แต่นักเรียนก็ควรอ่าน เขียน ทำแบบฝึกหัด เพิ่มเติมจากที่ครูสอน (สมิต อาชนิจกุล, 2550 : 152) แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จสูงสุดในการทำงาน และดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ให้ความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่น บากบั่น พินสาอุปสรรค ทำงานหรือแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนและต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่และดีที่สุดเป็นไปในรูปของความต้องการความสำเร็จ สอดคล้องกับแมคเคนแลนด์และวินเทอร์ กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามแข่งกับมาตรฐานความเป็นเลิศ หรือพยายามทำดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและพยายามใช้ความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพต่าง ๆ อย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จ โดยทั่วไปแรงจูงใจ ได้แก่ ความต้องการ (Need) ความปรารถนา (Desire) หรือความมุ่งหวัง (Expectancy) (McClelland & Winter, 1961 : 110-111 อ้างถึงใน มณฑา จำปาเหลือง, 2550 : 117)

การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่ดี ผู้บริหารและครูมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน ในส่วนของผู้ปกครองก็ให้ความร่วมมือในการบริหารการศึกษา ดูแลเอาใจใส่ในบุตรหลานของตน และตัวผู้เรียนเองมีเป้าหมาย มีแรงจูงใจในการศึกษา จึงก่อให้เกิดประสิทธิผลด้านคุณภาพผู้เรียนได้ โดยผู้เรียนสามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพดี ออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีน้ำหนักส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน รู้จักป้องกันและหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดให้โทษ สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น รู้สึกซาบซึ้ง เห็นคุณค่าในศิลปะอันงดงาม ความไพเราะ น่านิยมของดนตรี สามารถสร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬาและนันทนาการได้ตามวัย มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น กตัญญูทวาทีต่อบุพการีและผู้มีพระคุณ ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัว มีนิสัยรักการอ่าน มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถาม เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน โดยมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุผล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต สามารถบอกแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 17-59)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความฉลาดทุกด้าน ทั้งปัญญา อารมณ์และจิตสำนึก เพื่อที่จะได้มีเจตคติที่ดีและมีจิตสาธารณะ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เด็กที่ได้เรียนรู้อย่างมีความสุขจะมีความพอใจ มีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากภายในตัวเอง คือ อยากเรียนเพราะอยากรู้ ที่สำคัญกว่าแรงจูงใจภายนอกที่เน้นเรื่องคะแนนหรือผลการตอบแทน พวกเขาจะเรียนได้ดีกว่าหากมีความกระตือรือร้น มานะอดทน คิดสร้างสรรค์ มีสมาธิเข้ากับเพื่อนและครูได้ดี เป็นคนดี ได้มากกว่าคนที่รู้สึกเคร่งเครียด เป็นทุกข์จิตกังวล รู้สึกเหมือนถูกบังคับให้มาเรียน หากครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการเรียนอย่างมีความสุข ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผล เพื่อเป้าหมายในการส่งเสริมผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างมี

ความสุขและมีความภูมิใจแล้ว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างสำคัญ

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน การจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร บทบาทหน้าที่ของครู ความพร้อมของครอบครัว แรงจูงใจ และคุณภาพผู้เรียน ประกอบการนำมามาตรฐานด้านต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” ว่ามีการดำเนินการเป็นประการใดบ้าง แต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียนหรือไม่ และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับใด ปัจจัยใดส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการนำมาใช้เป็นข้อมูล กำหนดแนวทางในการบริหารการศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาที่ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับใด
2. คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามอยู่ในระดับใด
3. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ความพร้อมของครอบครัว การปฏิบัติงานของผู้บริหาร และการปฏิบัติงานของครูส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2555 จำนวน 876 คน จาก 74 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2555 จำนวน 269 คน จาก 74 โรงเรียน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรจีซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 303) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน อันประกอบด้วย

- 2.1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน
- 2.1.2 ความพร้อมของครอบครัว
- 2.1.3 การปฏิบัติงานของผู้บริหาร
- 2.1.4 การปฏิบัติงานของครู

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน

2.2.1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ

2.2.2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2.2.3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

2.2.5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

2.2.6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานหรือพฤติกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน 2) ความพร้อมของครอบครัว 3) การปฏิบัติงานของผู้บริหาร และ 4) การปฏิบัติงานของครู

1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามทุกวิถีทางของผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน ได้แก่ 1) แรงจูงใจภายในเป็นความกระตือรือร้น ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ความสามารถในการค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความรับผิดชอบ ความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ของตนและความพยายามให้ผลสัมฤทธิ์ของตนสูงขึ้น และ 2) แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับการกระตุ้นจากสิ่งจูงใจภายนอกตัวบุคคล ความมุ่งหวัง ความต้องการของบิดามารดา บรรดาญาติในการเรียน รางวัล สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทันสมัย การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ สะอาด สะดวกสบาย ร่มรื่น การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานดีเด่นของนักเรียนและศิษย์เก่า การจัดสรรทุน และการให้คำปรึกษา

1.2 ความพร้อมของครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้ปกครองในการให้ความรัก ความอบอุ่น และเอาใจใส่ผู้เรียน อบรมและสั่งสอนให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินและปฏิบัติจนเป็นนิสัย ชื่นนำ ชักจูงและให้กำลังใจผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านสุนทรียภาพและจิตใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

1.3 การปฏิบัติงานของผู้บริหาร หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของผู้บริหารด้วยวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับกับการกระจายอำนาจ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลาเพื่อให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัดการศึกษา

1.4 การปฏิบัติงานของครู หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของครูในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทักษะกระบวนการสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ใช้การวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค ใช้การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบและใช้ผลในการปรับการสอน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลาเต็มความสามารถ

2. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานหรือพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เจตคติและพฤติกรรมตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้ สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตามความสามารถ ทำให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์และสมดุลทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงสุนัตย์ในการดูแลสุขภาพ มีน้ำหนัก ส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน รู้จักป้องกันและหลีกเลี่ยงภัยในรูปแบบต่าง ๆ ภูมิใจในตัวเองและให้เกียรติผู้อื่น เห็นคุณค่าในศิลปะ

สามารถสร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬาและนันทนาการตามจินตนาการได้ตามวัย

2.2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น กตัญญูกตเวทีต่อบุพการีและผู้มีพระคุณ ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อม และเป็นคนดีของสังคม

2.3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ รอบตัว มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถาม เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน และสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

2.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุผล หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้เหตุผลและผลในการอ้างอิงแนวคิด สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดูสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง โดยนำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ และตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ

2.5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร หมายถึง ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทั้ง 8 กลุ่มสาระ มีผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร และมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด รวมทั้งมีผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ จนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนา และภูมิใจในผลงานของตนเอง สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ มีความรู้สึที่ดีต่ออาชีพสุจริต สามารถบอกแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ได้รับมอบหมายให้รักษาการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม

4. ครู หมายถึง บุคลากรของสถานศึกษา มีหน้าที่ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากการศึกษาและสังเคราะห์ออกมาเป็นตัวแปรในการศึกษา ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของแมคแคนแลนด์และวินเทอร์ (McClelland & Winter, 1961 : 110-111 อ้างถึงใน มณฑา จำปาเหลือง, 2550 : 117) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามแข่งกับมาตรฐานความเป็นเลิศ หรือพยายามทำดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและพยายามใช้ความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพต่าง ๆ อย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จโดยทั่วไปแรงจูงใจ ได้แก่ ความต้องการ (Need) ความปรารถนา (Desire) หรือความมุ่งหวัง (Expectancy) แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จสูงสุดในการทำงาน และดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ให้ความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความมุ่งมั่น บากบั่น พยายามอดทน ทำงานหรือแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนและต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่และดีที่สุดเป็นไปในรูปของความต้องการความสำเร็จ2) ความพร้อมของครอบครัว ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ ยุทธชัย เฉลิมชัย (2550 : 280-287) ซึ่งประกอบด้วย ภูมิหลังและความเห็นพ้องต้องกันของครอบครัว ความรัก/ความใกล้ชิด ความเอาใจใส่ การติดตามดูแล ความรับผิดชอบ เวลาและการบริหารจัดการเวลา ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว (Structural - Functionalism Theory and Family Function) ครอบครัวมีหน้าที่ด้านความรัก ความเอาใจใส่ (Affective Function) หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ หน้าที่จัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพ เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว และทำให้เด็กมีคุณลักษณะที่ดีงามเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2545 : 40-42) 3) การปฏิบัติงานของผู้บริหารผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร และ 4) การปฏิบัติงานของครูผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 76-77) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครู

และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 11-16) ประกอบด้วย ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวแปรต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน 2. ความพร้อมของครอบครัว 3. การปฏิบัติงานของผู้บริหาร 4. การปฏิบัติงานของครู

ตัวแปรตาม

คุณภาพผู้เรียน
1. ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษา
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในองค์กรให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น